

För Miljöpartiet de Gröna i Kronobergs län

GRÖN POLITIK I KRONOBERG

Regionpolitiskt program och konkreta politiska förslag som vi vill driva i Region Kronoberg under mandatperioden 2023-2026. Programmet tar sikte mot 2030.

Fastställande

2022-01-29

GRÖN OMSTART

Du läser det regionpolitiska programmet för Miljöpartiet de Gröna i Kronobergs län. Det innehåller beskrivningar och konkreta politiska förslag som vi vill driva i Region Kronoberg under mandatperioden 2023–2026. Programmet tar sikte mot 2030.

Förslagen finns inom fem för oss avgörande teman:

Grön politik för hälsa med fyra underrubriker.

- *Livskvalitet och folkhälsa*
- *Nära och tillgänglig vård*
- *Psykisk hälsa*
- *Framtidens vård och omsorg*

Hållbart resande

Ett levande kulturliv

Miljö och klimat

Vi utvecklar Kronoberg

Kronoberg och resten av Sverige står inför många utmaningar. Vi är övertygade om att det finns minst lika många lösningar. Miljöpartiet vill att alla kronobergare ska ha tillgång till god vård. Vi vill ha ett smartare och grönare samhälle. Vi vill återvinna och återanvända mer, minska onödig konsumtion och säkra att vi inte lever över jordens resurser. Det är nu vi väljer vad vi ska kunna svara när våra barn och barnbarn frågar vad vi gjorde.

Ska vi ha en modern klimatpolitik eller blunda och hoppas att någon annan gör jobbet? Ska vi ta hand om varandra eller låta var och en klara sig själv? Ska vi bo i ett Kronoberg där samhällsklyftorna ökar eller i ett Kronoberg som bygger på social rättvisa, medmännisklighet och framtidstro?

Miljöpartiet vill göra satsningar som garanterar en bra och punktlig kollektivtrafik, säkra kvaliteten i vården, satsa på folkhälsan och ta fram de lösningar för de utmaningar som vi ser finns i samhället. För att kunna bygga framtidens hållbara Kronoberg behöver vi både arbeta för mer resurseffektiva verksamheter i Region Kronoberg och öka regionens intäkter. Vi anser att staten ska ta ett ökat ansvar för vårdens långsiktiga finansiering. Vi behöver ta krafttag för en hållbar finansiering som värnar välfärden och ett klimatsmart samhälle.

Efter pandemin krävs det en grön omstart. Hälso- och sjukvården måste rustas för att bättre stå emot pandemier, och ekonomin måste bli bättre på att stå emot ekonomiska chocker, beroendet av hyrpersonal och växande vårdköer. Region Kronoberg behöver arbeta med ekonomisk resiliens och robusthet. Det måste finnas en motståndskraft i systemet, som gör att medborgarna kan känna sig trygga med att få den bästa vården även under en pandemi eller andra kriser. Det går inte att kräva att vårdpersonalen hela tiden pressas till det yttersta. I Region Kronoberg kommer det att kräva prioriteringar görs på rätt saker. Användbara verktyg är därför omställningsplan för nära vård, hälsoekonomiska analyser och klimatfärdplaner, som ska ingå för att rätt beslut tas. Miljöpartiet är redo att ta det ansvaret.

INNEHÅLL

Grön omstart.	1
Innehåll	2
Grön politik för hälsa	3
Livskvalitet och folkhälsa	3
Nära och tillgänglig vård	5
Psykisk hälsa	8
Framtidens vård och omsorg	10
Hållbart resande	14
Ett levande kulturliv	16
Miljö och klimat	20
Vi utvecklar Kronoberg	23

GRÖN POLITIK FÖR HÄLSA

Livskvalitet och folkhälsa

Miljöpartiet arbetar för ett jämlikt och socialt rättvist Kronoberg som genomsyras av respekten för alla människors lika värde. Stora delar av regionens befolkning mår bra och lever längre, men många människors liv begränsas av ohälsa. De ekonomiska klyftorna ökar. Vi vill ha ett friskt Kronoberg och friska kronobergare med en stark framtidstro och lycka.

Livsvillkor och levnadsvanor påverkar hur vi mår. Människors livssituation måste vara socialt hållbar och rättvis. Miljön vi lever i, vår livsstil, de val vi gör och den mat vi äter påverkar hur vi mår. Därför ser vi att satsningar på miljö och klimat går hand i hand med ökad livskvalitet och bättre folkhälsa.

Vi i Miljöpartiet vill prioritera det förebyggande arbetet för en förbättrad folkhälsa. Idéburna organisationer inom idrott, kultur, friluftsliv, vård eller samhällsfrågor aktiverar och utvecklar människor. I det förebyggande folkhälsoarbetet kan ideella organisationer spela en avgörande roll; som stöd och socialt sammanhang. I regionen stärker vi kontakten med civilsamhället.

I Region Kronoberg prioriterar vi särskilt satsningar på barn och ungdomar. Vi vill utveckla den modell för barnens bästa i Kronoberg, som är ett samarbete mellan kommuner, region och polis. Det har sitt ursprung från Skottland kallat **”Getting it right for every child” (GIRFEC)**. Man skapar ett sammanhållet stöd där barnet är i centrum. Det tas fram en plan för barnet i stället för flera olika planer. Arbetsmodellen kallas ”Barnens bästa gäller i Kronoberg” och bygger på att alla barn i vårt län ska ha likvärdiga möjligheter till en trygg och god uppväxt. Det ska årligen redovisas till regionfullmäktige. Miljöpartiet är stolta för det arbete.

Vi vill se liknande satsningar på andra områden, t ex för äldre. Äldrehälsa Kronoberg kan utvecklas inom ramen för en trygg, samordnad och nära vård i Kronobergs län.

Vi vill skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för alla, i ett Kronoberg där alla behövs. Därför är det viktigt att Region Kronoberg aktivt arbetar med folkhälsa och jämlik hälsa. Enligt Kommission för jämlik hälsa måste vi sluta hälsoklyftorna inom en generation.

Folkhälsoarbetet behöver prioriteras upp i Kronobergs län.

MILJÖPARTIET VILL

- Fortsätta att utveckla ”Barnens bästa gäller; i Kronobergs län”, Kronobarnsmodellen, alla barn och unga har en trygg uppväxt.
- Prioritera hälsofrämjande satsningar, särskilt till barn och unga samt äldre. Det handlar till exempel om att stimulera till ökad fysisk aktivitet och rörelseglädje i alla åldrar genom aktivt samarbete med föreningslivet och idrottsrörelsen.

- Upprätta en strategisk folkhälsoplan för att förbättra medborgarnas levnadsvanor genom fysisk aktivitet, bättre matvanor och minskad alkohol- och droganvändning.
- Utveckla villkoren för den idéburna sektorn genom fler samarbeten (t ex Idéburet offentligt partnerskap), samt att Region Kronoberg i upphandlingar premierar samverkan med civilsamhället.
- Fysisk aktivitet på recept (FaR) behöver utvecklas som metod inom vården för en bättre hälsa.
- Kostens betydelse för hälsan ska stärkas. I det arbetet har dietister en viktig roll inom hälso- och sjukvården.
- Förbättra integrationen och minska utanförskap genom samarbeten med näringsliv, kommuner och föreningsliv.
- Ett "förstärkt geografiskt hälsouppdrag" där vården arbetar tillsammans med andra aktörer i lokalsamhället för att främja hälsa. Det handlar om riktade hälsoinsatser till utsatta områden.
- Säkerställa att kommande lösningar för e-hälsa är tillgängligt för äldre och personer med funktionsnedsättning.
- Region Kronoberg ska fortsätta hantera medel till föreningar för hälsofrämjande och preventiva insatser.
- Följa upp Region Kronoberg som en tobaksfri region.
- Införande och uppföljning av grön rehabilitering i Kronoberg.
- Region Kronobergs modell för Äldrehälsa Kronoberg ska utvecklas och stärkas i länet.
- Arbeta för att alla vårdinsatser ska vara HBTQ-diplomerade.
- Öka medborgarnas inflytande och påverkan.
- Medborgardialog ska utvecklas genom ett särskilt uppdrag för ett socialt sammanhållet samhälle.

Nära och tillgänglig vård

Miljöpartiet ser på sjukvård ur medborgarnas perspektiv och vi vill värna patientens valfrihet. Vården kommer se annorlunda ut i framtiden. Fler kommer leva allt längre, befolkningen blir äldre, pandemier som covid-19 gör sig påminda om hur utsatta vi är i samhället och skillnader i hälsa ökar. Den tekniska utvecklingen ger stora möjligheter att möta dessa utmaningar.

Vården måste effektiviseras och samordnas på ett mer resurseffektivt sätt. Hälso- och sjukvården kommer att kräva prioriteringar och tuffa beslut. Hälsoekonomiska analyser ska ingå i beslut om rätt prioritering.

För att vården ska bli mer jämlik och för att korta väntetiderna måste den sjukvård som finns närmast människorna utvecklas och fungera optimalt. Därför vill Miljöpartiet göra en rejäl satsning så att primärvården blir mer tillgänglig med fler specialister närmare patienten, till exempel specialister i allmänmedicin, barnläkare och geriatriker. Äldreomsorgen ska ha tillgång till schemalagd fast läkarkontakt.

Därför är sammanhållna vårdkedjor och fungerande logistik helt centralt. Det är ett viktigt bidrag i strävan mot att vården ska vara jämlik, jämställd och tillgänglig. Målet är självklart att färre ska bli sjuka och fler överleva. Vi vill öka det förebyggande arbetet, förbättra helheten och samordningen i vården.

Patientsäkerheten måste öka och samordning mellan sjukhusvård, primärvård och kommuner behöver bli bättre för att ingen ska trilla mellan stolarna. Genom en dörr in och fast vårdkontakt/läkarkontakt vill vi förbättra tillgängligheten till vården. Vi behöver säkerställa en god och nära vård för alla, men i synnerhet för multisjuka, äldre, barn och patienter med kroniska sjukdomar.

Primärvården ska byggas ut och stärkas som en del i en utvecklad och välbemannad nära vård i Kronobergs län. Regionen behöver genomföra en vårdväxling, där mer vård förs över från akutsjukhus till primärvården. Omställningen till nära vård ska genomföras med högsta prioritet.

Projektet med ”hemsjukhuset” i Ryd ska ses som lärande exempel, där fler vårdcentraler inspireras och ta lärdom av arbetet. Projektet bygger på ett koncept från Borgholm¹. Ett annat exempel är Äldrehälsa Kronoberg, som kan utvecklas inom ramen för en trygg, samordnad och nära vård i Kronobergs län (se även avsnitt under Livskvalitet och folkhälsa).

Födande kvinnor och deras partner ska känna sig trygga under graviditet, förlossning och eftervård. All förlossning ska vara tillgänglig och säker. Många barnmorskor känner sig otillräckliga när tiden inte räcker till och de inte kan ge det stöd som behövs. För att komma till rätta med många av problem inom förlossningsvården så måste fler barnmorskor rekryteras och förlossningsteam stärkas. Arbetsmiljön förbättras på sjukhuset. Därtill behöver mödrar- och barnhälsovården stärkas och utvecklas på vårdcentralerna.

Hälso- och sjukvård som bedrivs i hemmiljö idag är avancerad, såväl medicinskt som psykosocialt. Vi anser att patientsäkerheten behöver stärkas i takt med att fler vårdas hemma. Det ska ske i bred samverkan med patientorganisationer, fackföreningar och med kommuner.

¹ <https://webbutik.skr.se/sv/artiklar/nara-var-d-i-borgholm.html>

För oss är det viktigt att patienter snabbt får diagnos och behandling.

Miljöpartiets hälso- och sjukvårdspolitik tar sin utgångspunkt i det hälsofrämjande perspektivet. Det är en grundbult i arbetet mot antibiotikaresistens. Resistent bakterier äventyrar inte bara behandlingen av svåra bakterieinfektioner. Vår moderna sjukvård är beroende av effektiva antibiotika vid exempelvis cancerbehandlingar, transplantationer och operationer som innebär en ökad infektionsrisk. Deltagandet i det nationella nätverket *Strama* (Samverkan mot antibiotikaresistens) fyller en viktig roll, som behöver stärkas.

Den bästa antibiotikan är den som inte behöver användas. För att hindra utvecklingen med antibiotikaresistens är det centralt att vården verkar för att förebygga sjukdom genom ökade insatser på friskvård och förbättrade hygienrutiner så att varken smittsamma sjukdomar eller antibiotikaresistenta bakterier sprids. Det handlar om patientsäkerhet och förbättrad hälsa för den enskilde patienten. Förbättrad folkhälsa bidrar till minskad risk för antibiotikaresistens.

Miljöpartiet driver på för gemensamt högkostnadsskydd för hälso- och sjukvård och tandvård.

MILJÖPARTIET VILL

- Stärka den nära vården och patientsäkerheten. Fortsätta att utveckla möjligheterna med digifysisk vård, ambulering sjukvård, primärvårdsjour på vårdcentral och stärka den personcentrerade vården.
- Kronobergarna ska ha en god och nära vård som är väl samordnad oavsett huvudman. Vården för de mest sköra äldre ska utvecklas och stärkas.
- Hembesök för de mest sköra äldre ska skötas via vårdcentralen närmast patienten och att vården ska ske i samarbete med kommunerna och specialister på sjukhusen.
- Skapa en primärvård utan köer genom digitala vårdkontakter eller fysiska besök med medicinsk bedömning inom 24 timmar på vårdcentralen.
- Ge alla invånare möjlighet till en fast vårdkontakt/läkarkontakt.
- Familjecentralerna ska byggas ut där behoven är som störst med målsättningen att det ska vara minst en i varje kommun.
- Patientsäkerhetsarbete måste stärkas i takt med att allt fler vårdas hemma.
- Anhöriga och andra närstående måste ses som en större resurs för hälso- och sjukvården.
- Fler palliativa vårdplatser behövs i samverkan med kommunerna.

- Förbättra förlossningsvården i regionen så att kvinnor har möjlighet att ha barnmorskekontinuitet före, under och efter förlossningen.
- Vårdpersonal ska inte digna under byråkrati och administration utan ha tid för mer patientnära arbete.
- Patienter inom cancersjukvården ska snabbt få diagnos och behandling.
- Region Kronoberg ska vara bäst i landet på att använda digifysisk vård, för att förebygga ohälsa samt att diagnostisera och behandla patienter.
- Region Kronoberg öppet redovisar den jämlika och jämställda vården och säkerställer att socioekonomisk och könsuppdelad statistik finns.
- Stärka tillgången till tandvård för de mest utsatta i samhället.
- Verka för ett nationellt gemensamt högkostnadsskydd i vården (sjukvård och tandvård).
- Stärka transpersoners rättigheter till vård. Ett eget utredningsteam för transvård ska skapas.

Psykisk hälsa

Psykisk ohälsa kan vara allt från att livet krisar tillfälligt till svårare tillstånd som kanske måste behandlas livet ut. Den psykiska ohälsan ökar i Kronoberg, både bland ungdomar och äldre. Arbetsrelaterad psykisk ohälsa såsom stress och utbrändhet är ett problem bland befolkningen i stort men också bland regionens anställda.

Psykisk ohälsa är en folkhälsoutmaning som får stora konsekvenser för den enskilde såväl som för samhället i stort. Vi måste vända trenden.

Det är viktigt att vi pratar om det psykiska måendet i samma utsträckning som fysisk hälsa. På så sätt ökar vi medvetandet och sänker trösklarna för att söka hjälp. Alla som mår dåligt psykiskt måste enkelt få kontakt med vården och hjälp i ett tidigt skede. Barn och ungdomshälsan och ungdomsmottagningen i Region Kronoberg ska ha särskilt fokus på att förebygga psykisk ohälsa bland unga. Primärvården måste bli bättre på att uppmärksamma och erbjuda hjälp till patienter med psykisk ohälsa, särskilt bland äldre patienter.

Flera vårdcentraler har varken psykolog, psykoterapeut, kurator eller psykiatrisjuksköterska heltidsanställd. Det är i praktiken ett systemfel som blir särskilt anmärkningsvärt med tanke på att primärvården är första linjens sjukvård för psykisk ohälsa bland vuxna.

I regionen vill vi att patienter med psykisk ohälsa ska kunna rehabiliteras genom att natur på recept införs som behandlingsform. Det handlar om t ex grön rehabilitering eller trädgårdsterapi.

Det är både självklart och nödvändigt att Region Kronoberg vidtar en rad åtgärder för kronobergarnas psykiska hälsa och för vårdens möjligheter att erbjuda vård och behandling.

MILJÖPARTIET VILL

- En köfri barn- och ungdomspsykiatri ska uppnås. Öka tillgängligheten genom en garanti för återbesök förverkligas.
- Förbättra samverkan mellan Barn- och ungdomspsykiatri, Barn och ungdomshälsan och kommunernas elevhälsa inom ramen för ”Barnens bästa galler; i Kronoberg” (Kronobarnsmodellen).
- Förbättra tillgängligheten till ungdomsmottagningar, t ex genom digitala tjänster eller mer flexibla öppettider under kvällar, helger eller skollov.
- En mångfald av evidensbaserade behandlingsmetoder erbjuds vid psykisk ohälsa eller stress och forskning av fler behandlingsmetoder stöds.
- Rehabkoordinatörer behövs inom primärvården för att korta sjukskrivningsperioden vid bland annat stress och utmattningssymtom.

- Införa natur och kultur på recept som behandlingsform. Till exempel grön rehabilitering i praktiken.
- Det ska finnas tillgång till psykologisk behandling eller motsvarande på varje vårdcentral.
- Det ska vara möjligt till självinskrivning inom vuxenpsykiatri.
- Brukarstyrda inläggningar är ett bra exempel i vuxenpsykiatri, som kan vidareutvecklas till fler områden.
- Säkerställa att alla skolor i regionen ska använda sig av forskningsbaserat material för suicidprevention.

Framtidens vård och omsorg

Vården kommer se annorlunda ut i framtiden. Fler kommer leva allt längre, befolkningen blir äldre, pandemier som covid-19 gör sig påmind om hur utsatta vi är i samhället och skillnader i hälsa ökar. Den tekniska utvecklingen ger stora möjligheter att möta dessa utmaningar. Vården måste effektiviseras och samordnas på ett mer resurseffektivt sätt.

Hälso- och sjukvårdens framtida organisering måste ses över för att bli mer jämlik oavsett vad man bor i regionen eller landet.

Folkhälsa och hälsofrämjande insatser

Miljöpartiet vill göra satsningar som förbättrar folkhälsan, säkrar kvaliteten i vården, satsar på den nära vården samt lösningar på framtida pandemier och miljörelaterade sjukdomar som kommer bli allt vanligare i en förändrad miljö.

Framtidens vård kommer att kräva prioriteringar och tuffa beslut.

Långsiktigt och hållbar finansiering

För att kunna utveckla framtidens hälso- och sjukvård behöver vi både arbeta för mer hälsofrämjande och resurseffektiva insatser och öka intäkterna i Region Kronoberg. Staten behöver ta ett ökat ansvar för vårdens långsiktiga finansiering.

Miljöpartiet är beredda att göra de insatser som är nödvändiga idag för att framtidens generationer ska slippa betala notan.

Omställning till nära och jämlik vård ska prioriteras

Det är helt nödvändigt med en omställning av vården. Miljöpartiet prioriterar en förstärkt primärvård och samordnad god och nära vård. Den nära vården och primärvården ska byggas ut med högsta prioritet under mandatperioden med den finansiering som krävs. Det har alltid varit en central fråga för Miljöpartiet att vården finns nära människorna.

Den nära vården och primärvården ska byggas ut så den kan vara en trygghet dygnet alla dagar för invånarna i Kronobergs län. Målet är en större tillgänglighet och kontinuitet.

Hemsjukvården behöver utvecklas och hembesök ska kunna göras för att undvika att patienter skickas fram och tillbaka mellan sjukhus och särskilt boende. För detta krävs förbättrat läkarstöd och ökad kompetens inom den kommunala hemsjukvården.

Vi instämmer i det arbete som gjorts i utredningen "God och nära vård" av utredare Anna Nergårdh². Vården ska vara väl samordnad, oavsett huvudman.

² <http://www.sou.gov.se/godochnaravard/>

Personal- och kompetensförsörjning

Region Kronoberg måste återigen bli attraktiv arbetsgivare för personal inom hälso- och sjukvården. Sjuksköterskor, psykologer, sjukgymnaster och andra legitimerade yrkeskategorier ska få större ansvar för sina patienter. Då nyttjar vi vårdteamets fulla potential och läkarna avlastas. När arbetet sker i team med olika yrkeskategorier finns möjlighet till en helhetssyn som annars saknas, insatserna blir bättre.

Miljöpartiet vill att primärvården ska stärkas med fler yrkeskategorier, t ex dietister, logopedier och psykologer. Vi vill att primärvården blir bättre på att använda alla sina kompetenser. Det kan till exempel innebära att öka antalet mottagningar till specialistsjuksköterska eller att möjliggöra för patienter att få tid direkt hos psykolog på vårdcentralen utan remiss från läkare.

Det finns ett stort behov av flera läkare och specialistsjuksköterskor. Vi vill att fler utbildar sig till specialistsjuksköterska på arbetstid samt att fler tjänster inrättas för AT och ST-läkare. Fler handledare behövs i regionen. Undersköterskans roll måste stärkas och utvecklas. För oss är det viktigt att personalen i regionen har goda arbetsvillkor. Personalen är stommen i hälso- och sjukvården.

Vårdens klimat- och miljöpåverkan

Hälso- och sjukvården måste i likhet med all annan verksamhet vara en del av den nödvändiga miljö- och klimatomställningen. Vården måste arbeta mot att hålla sig inom de planetära ramar som finns och måste i likhet med all annan verksamhet bli klimatneutral när vårt samhälle ska ställas om. Vi ser även behov av ökad kunskap om miljömedicin inom hälso- och sjukvården. Vi vill verka för att fasa ut farliga kemikalier inom vården och ställa krav på miljöanpassade läkemedel.

Forskning och aktivt förbättringsarbete

Forskning och utveckling (FOU) behöver få en nystart i Region Kronoberg. Det ska finnas goda möjligheter för alla yrkesgrupper inom vården att bedriva forsknings- och utvecklingsarbete. Det är viktigt att de ersättningsmodeller som styr vården har fokus på hela vårdens resultat och kvalitet. Vården ska inte styras av kortsiktiga ersättningsmodeller som hindrar förbättringsarbete och kvalitetsutveckling.

Förbättringsarbetet behöver förstärkas för att kunna skapa en mer effektiv vård. Goda resultat behöver komma patienter snabbt till godo. Forskning och kvalitetsutveckling inom primärvård, rehabilitering, psykiatri och kommunal sjukvård för framtiden bör lyftas fram. Kvinnors hälsa är också ett prioriterat område för en jämlik hälsa. Många kvinnor får lida i onödan då kunskapen om kvinnors hälsa släpar efter. Vi vill ytterligare öka satsningar på forskning så fler kvinnor får rätt vård och hjälp. Det etiska arbetet inom vården behöver stärkas både på en strukturell nivå och nära patienten. Etikombud kan bidra till en viktig och utökad reflektion i arbetet.

Klimatsmarta vårdbyggnader

Region Kronoberg står inför en byggboom. Ny sjukhusbyggnad planeras i Växjö, alternativt en omfattande ombyggnad vid nuvarande sjukhus. Ljungby sjukhus står inför sin största ombyggnation i modern tid med ny akutmottagning, lokaler för ambulans, jourläkarcentral, nya operationsrum och fler enkelrum för patienter. Det behövs också ambulansstation i Markaryd.

Primärvården behöver byggas ut inom ramen för nära vård.

Miljöpartiet anser att det är viktigt med en hållbar och ansvarsfull lokalresursplan tas fram för Region Kronoberg utifrån vårdplatser, digitaliserad vård, demografi och klimat/miljö. Det räcker inte med investeringsplaner.

Miljöpartiet vill att en strategi för klimatneutralt byggande tas fram, så att hänsyn till klimatet tas när nya byggprojekt planeras och genomförs. Det gör det lättare att välja rätt material och minska klimatpåverkan. Det är viktigt att nya och renoverade byggnader klimatdeklarerar.

MILJÖPARTIET VILL

- Den nära vården och primärvården ska stärkas och byggas ut så den kan vara en trygghet dygnets alla dagar för invånarna i Kronobergs län.
- En god arbetsmiljö är avgörande faktor för att säkerställa personal- och kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården. Den behöver förbättras i Region Kronoberg.
- Fler specialistutbildade sjuksköterskor (AST-tjänster) och fler specialistutbildade läkare i allmänmedicin.
- Utbilda fler handledare inom regionen.
- Förbättrade arbetsvillkor genom att återställa politiskt beslut om ett förstärkt Ob-tillägg för undersköterskor i Region Kronoberg.
- I högre grad arbeta i team runt patienter och i högre grad kunna dela på arbetsuppgifter på bästa sätt för en mer effektiv sjukvård.
- Region Kronoberg ska möjliggöra för arbetsplatser och kliniker inom regionen som vill pröva lokala projekt för kortare arbetstid eller annat.
- Utveckla kompetenser inom hälso- och sjukvård och omsorg, för dialog och reflektion där varje patient möts med respekt utifrån sina erfarenheter och behov.

- Det ska finnas goda möjligheter för alla yrkesgrupper inom vården att bedriva forsknings- och utvecklingsarbete.
- Satsa mer på det personaldrivna förbättringsarbetet för att hitta smartare arbetssätt som förbättra vården och tillgängligheten.
- Möjligheten till personalägda vårdcentraler och personalkooperativ.
- Region Kronoberg ska ha kvar och successivt utveckla akutsjukhusen i Ljungby och Växjö.
- Kommande vårdbyggnader ska vara klimatneutrala med målsättningen att uppfylla standarden i miljöbyggnad guld.
- Utomhusmiljön kring våra sjukhusområden ska vara hälsofrämjande och bidra till biologisk mångfald och främja ekosystemtjänster.
- Region Kronoberg arbetar aktivt med läkemedelsrening av vattnet från våra sjukhus och vårdbyggnader.
- Ett kontinuerligt arbete för att ersätta och fasa ut kemikalier som är hälso- och miljöfarliga ska ingå i regionens systematiska miljöarbete.
- En strategi för klimatsmarta vårdbyggnader tas fram, vilken ska gälla vid nybyggnation och restaureringar.
- Vårdbyggnader ska klimatdeklareras.
- Ta fram och årligen följa upp lokalresursplan för Region Kronoberg
- Ett starkare ledarskap för att främja ny teknik inom hälso- och sjukvården, till exempel utveckling av drönare och AI-teknologi i vård och omsorg.

HÅLLBART RESANDE

Transportsektorn är en av de största källorna till utsläpp i Sverige. Kollektivtrafiken är Region Kronobergs viktigaste instrument för att förändra kronobergarnas resvanor och minska mängden utsläpp.

Miljöpartiets vägval är tydligt: Det fossila resandet ska ersättas med ett resande som är modernt, pålitligt och klimatsmart. Det ska vara tryggt och säkert för resenären.

Politikens uppdrag är att skapa förutsättningar för hållbart resande i hela regionen så att regionens utveckling och den gröna omställningen går hand i hand. Miljöpartiet vill att de hållbara alternativen ska vara de mest punktliga, säkra, prisvärda och bekväma för att fler ska välja att åka kollektivt. För att korta restiderna och öka punktligheten måste kollektivtrafiken få bättre plats i trafiksystemet.

Det ska vara enkelt och smidigt att resa med tåg och buss, även över länsgränser.

För att göra resan mer hållbar ersätter vi gamla drivmedel med nya. Här finns ett vägval som varje politiskt parti behöver göra. För Miljöpartiet råder det ingen tvekan om att vi vill att kollektivtrafiken drivs med hundra procent förnybart bränsle.

Miljöpartiet är tydligt med att vi prioriterar en utbyggnad av järnvägen i stället för bilvägar. För oss är det viktigt med investeringar i järnväg, som Södra stambanan, dubbelspår Växjö-Alvesta, triangelspår Alvesta, sydostlänken Älmhult-Karlshamn, upprustning Alvesta-Värnamo och trafikering mellan Markaryd och Halmstad.

Småland Airport kommer inte att behövas när vi kortar restiderna med tåg. Dock är det viktigt att vi säkerställer möjligheten för ambulansflyg, helikoptrar och brandflyg.

Miljöpartiet vill ha mer resurser till kollektivtrafiken. Vi vill öka andelen offentlig finansiering av kollektivtrafiken och strävar alltid efter att hålla nere biljettpriserna. Vi vill att det ska vara billigare att resa klimatsmart.

Miljöpartiet vill se en satsning på det småskaliga vägnätet och enskilda vägar i stället för större projekt som investeringar av motorvägar och motortrafikleder.

Miljöpartiet vill se en effektiv och sammanhållen närtrafik för att gynna en levande landsbygd i Kronobergs län. Samtliga kommuner bör vara med i närtrafiken.

Vi vill också att fler resor görs med cykel. Detta kan vi uppnå genom satsningar som förbättrar framkomligheten och säkerheten för cyklister. Vi vill undersöka olika alternativ för cykelförmåner och tillgång till cyklar för anställda och medborgare i Region Kronoberg.

Fler resor med cykel är bra för miljön, folkhälsan och den privata ekonomien.

En bred uppgörelse om framtidens kollektivtrafik bör uppnås.

MILJÖPARTIET VILL

- Region Kronoberg ska alltid utgå från klimatnyttan vid planering och utökning av kollektivtrafik.

- Gör hela den hållbara resan, från dörr till dörr, mer attraktiv. Det uppnår vi genom trygga och säkra busstorg och busshållplatser, fler pendlarparkeringar, bättre förutsättningar för bilpooler och ordentliga cykelställ nära kollektivtrafik, samt ett pålitligt trådlöst internet i kollektivtrafiken.
- Satsa på ett stabilt system med snabba bussar och prioriterad framkomlighet som trafikerar starka resandestråk i Kronoberg där det inte finns järnväg.
- Införa ett sammanhängande system av närtrafik på landsbygden.
- Införa billigt resande för alla i kollektivtrafiken utanför rusningstid.
- Utveckla möjligheter att kombinera cykel och kollektivtrafik.
- Barn och ungdomar ska få ett kostnadsfritt fritidskort.
- Satsa på cyklisterna genom att bygga ihop cykelnätet i länet.
- Snabb upprustning av Södra stambanan mellan Hässleholm och Älmhult/Alvesta.
- Snabbt bygga ut till dubbelspår Alvesta-Växjö och sedan vidare mot Kalmar.
- Upprustning av spåren mellan Alvesta och Värnamo.
- Utbyggnad av sydostlänken mellan Älmhult och Karlshamn ska förverkligas.
- Vid en utbyggnad av nya stambanor för höghastighetståg ska det finnas tågstopp i länet.
- Successivt satsa på fler tågstopp längs järnvägssträckningar som går genom länet. Det handlar om till exempel Skruv, Råppe och Liatorp.
- Premiera biogasen i regionbussar för att säkra biogasproduktionen och eldrift i tät stadstrafik för tystare och renare tätorter.
- Region Kronoberg arbetar för en bra infrastruktur för el-bilar, vätagasbilar och biogasbilar i Kronobergs län.
- Region Kronoberg ska inte subventionera flygplats med regionala skattemedel.

ETT LEVANDE KULTURLIV

Den gröna kulturpolitiken ska bidra till ett kulturliv av mångfald. Alla människor ska ha möjlighet att kunna ta del av och utöva kultur oavsett var i landet man bor. Det innebär att politiken ska främja tillgång till kultur samt skapa förutsättningar för människor att själva kunna utöva den.

Miljöpartiet vill ha en kulturpolitik som sänker trösklar för deltagande och ger fler människor tillträde till kulturen, vilket bidrar till än fler kulturella nyanser. En grön kulturpolitik är också öppen för att ge plats för nya kulturyttringar. Tillsammans bildas en kulturell väv som kännetecknas av bredd, spets och en mångfald och kulturella och konstnärliga uttryck.

Kulturella mötesplatser är betydelsefulla för kronobergarnas livskvalitet, hälsa och sociala sammanhållning. Det ska finnas ett brett och rikt utbud av kultur och möjligheter för att ta del av kulturen på nära håll i länet. Kulturen är också viktig för samhällets utveckling mot hållbarhet och välfärd samt för integration, demokratiutveckling och mänskliga rättigheter.

Vi vill bättre ta tillvara våra nya svenskars kultur och låta dem möta vårt kulturarv. Mötesplatser kan skapas kring konst, musik, mat, hantverk, odling, idrott mm.

Kulturarvet är spår och uttryck från vår historia som tillskrivs värde och som används i samtiden. Kulturarvet kan bidra till gemenskap och skapa förståelse för samhällets utveckling, vår kultur och historia.

Utbudet av kultur till barn i alla åldrar bör prioriteras. Estetiska och skapande verksamheter som stimulerar till fantasi, nyfikenhet och kreativitet är viktiga för hela människan. Läsfrämjande insatser och ökad medie- och informationskunnighet har betydelse för delaktighet i samhället. Nutida kulturformer är också spel av olika slag. Exempelvis digitala spel är form av ingenjörskonst, bildkonst, berättarkonst, teater, musik och film – allkonstverk som inbjuder till upplevelser och medskapande.

Folkbildningen, studieförbunden, hembygdsföreningar och andra aktörer inom den ideella sektorn har en viktig roll att fylla för kulturen, vid sidan av de regionala kulturinstitutioner som finansieras av regionen. Privata initiativ och samverkan med det lokala näringslivet är också av stor betydelse.

Behovet av kultur i länets mindre orter bör särskilt beaktas. Regionen bör främja kultur som möter en stor publik, men också våga stödja utbud som vänder sig mot en mindre publik; såväl spets och bredd behövs. Därför ska satsningar på kultur värnas och utvecklas i regionen.

Vi vill synliggöra lokal turism och marknadsföra länets småföretagare. Det handlar om att satsa på småländskt entreprenörskap som matkultur, möbeldesign och glastillverkning.

Coronapandemin har stärkt behovet av kulturella upplevelser i närområdet. Regionen stöttar kulturinstitutionerna, till exempel genom hyressubventioner och digitalisering. Det är också ett regionalt ansvar att vi även under kriser har professionella yrkesutövare inom dans, bild, teater och musik.

Upplevelse av natur och kultur ger livskvalitet och minskar behovet av konsumtion och shopping. Det bidrar till den nödvändiga omställningen för klimat och miljö.

Kulturupplevelser kan bidra aktivt till hälsa, välbefinnande och snabbare rehabilitering. En modell som Region Jönköping valt att använda kallas kulturunderstödd rehabilitering (KUR). Den vänder sig specifikt till personer som är sjukskrivna för psykisk ohälsa eller smärta. Även äldre personer med nedstämdhet eller depression och risk för isolering kan remitteras.

Kulturen har en viktig roll att spela även inom hälso- och sjukvården. Att främja alla möjligheter till kulturupplevelser och delaktighet i kulturlivet är en viktig del i arbetet för en jämlik hälsa. Det kan förebygga ohälsa, ge en känsla av sammanhang, stärka den psykiska hälsan och ge en bättre beredskap för att möta ohälsan. Miljöpartiet vill att regionen inför kultur på recept. Tyvärr har Region Kronoberg valt att avsluta projekt om kultur i vården.

MILJÖPARTIET VILL

- Region Kronoberg främjar kulturutbudet i alla delar av länet. Vi gynnar mångfald i kulturutbudet.
- Regionteatern Blekinge-Kronoberg ska få bättre lokaler och tryggare ekonomiska förutsättningar.
- Italienska palatset utvecklas ytterligare som centrum för konstnärer inom bildkonst, design och musik samt för internationellt utbyte och utställningsverksamhet. Därför behövs en tjänst som samordnare.
- Region Kronoberg utreder tillsammans med Växjö kommun möjligheten av ett scenkonsthus i Växjö.
- Region Kronoberg ska planera för ett konstmuseum i Växjö, särskilt betydelsefullt för Linnéuniversitetet och turismen.
- Ljungbergsmuséet stärks som besöksmål och konstpedagogiskt centrum.
- Kulturarbetarnas arbetssituation ska analyseras och utvärderas, särskilt efter pandemin.
- Regionens konstinköp ska främja lokala konstnärer och gallerier som är verksamma i Kronobergs län. Konstinköp ska redovisas kontinuerligt.
- Barnperspektivet ska prioriteras i regionens utbud. Exempel på pedagogisk verksamhet finns för närvarande i Ljungbergsmuséet, Regionteatern Blekinge Kronoberg och Kulturparken.

- Ungdomar ska få fler möjligheter att utveckla sin musik, dans och annan kultur nära sin bostadsort. Regionen tar initiativ till ett kulturcentrum för barn.
- Smålandsoperan, Linneateatern och annan amatörteater får fortsatt stöd.
- Konceptet världsarvet Sagobygden och Sagomuseet i Ljungby utvecklas ytterligare, gärna med fortsatt internationell och nationell utblick.
- Utveckla Smålands museum, Utvandrarernas hus och Kulturparken Småland. Till exempel med perspektiv på integration och pedagogik för barn och unga.
- Regionen ska stödja privata kulturinitiativ som t.ex, handpappersbruket i Lessebo, Möckelsnäs trädgård, Slussen i Lagan och Galleri Bergdala.
- Kultur i vården startas upp så patienters hälsa kan förbättras genom kultur på recept efter en modell från Region Jönköping.
- Musik i Syd ska främjas och särskilt få uppgift att främja integration, internationellt utbyte och barnkultur. Musica vitae ska stödjas, men också frilansande professionella musikartister.
- Region Kronoberg fortsätter stödja Filmskapande, till exempel genom Filmregion sydost och underlättar att se film även på mindre orter.
- Främja bildning exempelvis genom studieförbund, folkhögskolor och bibliotek. Öka kronobergarnas kunskap om vårt kulturarv.
- Främja spridning av kultur via digitala medier. Spel, liksom andra kulturformer, ska kunna ta del av offentliga stöd.
- Stärka samverkan mellan kultur och näringsliv. Region Kronoberg ordnar med särskilda kulturcheckar för kulturella utövare i länet.
- Regionen ska bidra till marknadsföring av vår lokala specialiteter glasriket, möbeldesign, matkultur och berättartradition.
- Regionen ska genom bland annat Destination Småland marknadsföra lokal kultur, evenemang och upplevelser, vilket har betydelse både för kronobergare och besöksnäringen.
- Utveckla cykelturism och cykelvägar i regionen. Informera om kulturupplevelser och historiska platser i anslutning till cykelleder.
- Region Kronoberg ska i sitt internationella arbete (Södra Östersjösamarbetet och Nordsjösamarbetet) marknadsföra eko-

turism, med klimatsmarta resealternativ som tågturism, till våra grannländer.

- Regionen ska vara en föregångare både när det gäller modern och hållbar arkitektur och vård av äldre byggnader. Vi är stolta över våra lokala material sten, trä och glas och prioriterar det.
- Minst en procent av investeringarna i det offentliga rummet, som byggnader eller infrastruktur, ska användas till konst och gestaltning.

MILJÖ OCH KLIMAT

Frågorna om miljö och klimat är vår tids ödesfrågor. Det kräver modiga politiker som vågar prioritera omställningen till ett klimatvänligt samhälle.

Miljöpartiet vill att vi människor lever inom jordens resurser och med respekt för miljö och natur. En hållbar tillgång till mat, rent vatten, klimatvänlig el och värme är viktiga steg på vägen. Vi behöver arbeta med att klimatsäkra Kronoberg för att minimera effekterna av de klimatförändringar som redan pågår. Hav, sjöar och vattendrag måste skyddas.

Miljöpartiet i Kronoberg har tagit fram ett program för biologisk mångfald. För oss är det viktigt att den biologiska mångfalden stärks och respekteras.

Region Kronoberg har ett stort ansvar för att arbeta med sin egen miljöpåverkan. Miljöpartiet har nationellt fått igenom lagstiftning som likställer ekonomiska mål och klimatmål. I Region Kronoberg vill vi arbeta för en liknande modell. Vi vill att Region Kronobergs verksamhet ska styras och utvärderas utifrån ekonomiska aspekter och miljöpåverkan. Regionens hållbarhetsprogram för agenda 2030 bör ligga som grund för arbetet. Det behöver utvecklas.

Vi svenskar lever som om vi hade över fyra jordklot att tillgå. Det är ohållbart. Vi måste börja leva annorlunda, konsumera mindre, återanvända och återvinna mer. Som individer kan vi göra mycket men vi i Miljöpartiet ser att förändringen måste ledas av det offentliga genom en tydlig systemförändring.

Miljöpartiet vill att Kronoberg tar på sig ledartröjan för en grön omställning.

MILJÖPARTIET VILL

- Region Kronoberg ska ha ett klimatpolitiskt ramverk som likställer klimatmål och ekonomiska mål.
- Kronobergs län ska vara fossilbränslefritt och klimatneutralt 2030.
- Region Kronoberg ska vara fossilbränslefritt 2025.
- Region Kronoberg ska inte placera pengar i företag som ägnar sig åt prospektering, exploatering, utvinning, produktion eller distribution av fossil energi eller kärnkraft.
- Regionens personal ska fortsätta att använda digitala mötestekniker och minimera arbetsresor även efter pandemin.
- Ekologisk och klimatsmart mat ska vara norm när regionen upphandlar. Vi vill även sträva efter spårbarhet när det gäller upphandlingar.
- Halvera matsvinnet till 2025.

- Fisk som serveras ska vara certifierad med en högt ansedd miljömärkning
- Trygga livsmedelsförsörjningen från länets lantbruk och bidra till ett klimatvänligt och giftfritt jordbruk. Lokalproducerade råvaror ska upphandlas i så stor omfattning som möjligt.
- Stärka utvecklingen av hållbara livsmedel, innovationer, nya produkter och nya produktionsmetoder som bidrar till ett långsiktigt hållbart och cirkulärt livsmedelsystem.
- Region Kronobergs inköp av livsmedel ska vara minst 80 procent ekologiskt till år 2030.
- 100 procent av livsmedelsgrupperna kaffe, te, kakao, citrusfrukter och bananer ska vara ekologiska och producerade med sociala och etiska krav.
- Kött som serveras i regionen ska komma från svenska djur, helst i ekologisk produktion och/eller naturbete, vilket bidrar mest till att nå nationella miljömål som till exempel ett rikt odlingslandskap och biologisk mångfald.
- Svenskproducerat och i första hand svenskt ekologiskt producerad mat ska prioriteras vid representation och konferenser.
- Införa krav på offentlig upphandling fri från produkter som bidrar till regnskogsskövling.
- Översyn av den regionala skogsstrategin för Småland och följa upp målsättningen för biologisk mångfald och vid behov stärka handlingsplanen.
- Se till att avloppsvatten som lämnar sjukhus och andra vårdbyggnader är så fri från läkemedelsrester som möjligt.
- Byt till miljömärkta sjukvårdsmaterial, kläder och läkemedel när det finns godtagbara ersättning. Återvinning av textilier ska vara norm.
- Nybyggnation och renovering av regionens byggnader ska vara klimatsmart. Ett bra underhåll underlättar att byggnader håller längre.
- Regionens egna byggnader ska få gröna tak och/eller solceller.

- Utredda förutsättningar för att bilda en naturvårdsstiftelse likt Upplandsstiftelsen, där regionen och kommunerna samarbetar kring naturfrågor.
- Instifta ett pris för arbete med biologisk mångfald i länet.

VI UTVECKLAR KRONOBERG

Region Kronoberg har ett regionalt utvecklingsansvar och arbetar med frågor som rör exempelvis kompetensförsörjning, innovation, näringsliv, miljö samt nationella och internationella samarbeten. I Kronobergs län finns Linnéuniversitet, ett småskaligt och mångfacetterat företagande samt ett aktivt föreningsliv. Hit flyttar människor för att uppleva natursköna miljöer och kreativt kulturliv. Kronobergs välstånd kommer tyvärr inte alla medborgare till del. Det finns skillnader beroende på utbildningsnivå, etnicitet, bostadsort och sysselsättning.

Miljöpartiet är ett parti som vill arbeta för ett socialt rättvist Kronoberg, där alla har samma möjligheter att utvecklas. Alla människor ska känna sig trygga, kunna utbilda sig, utvecklas och ta ett arbete. Alla ska kunna ta del av det digitala samhället, oavsett ålder, bakgrund eller geografi. Alla ska kunna bidra till ett mer långsiktigt och klimatsmart samhälle.

Den gröna omställningen är helt avgörande när vi pratar om regional utveckling. Miljöaspekten måste väga tungt när vi fattar beslut för framtiden. Den gröna omställningen har dessutom en fantastisk potential när det gäller att skapa nya jobb, företag och smarta innovationer i Småland. Det kommer särskilt gynna näringar på landsbygden, till exempel produktion av bränsle, energi och livsmedel eller för att utveckla besöksnäringen.

I ett långsiktigt hållbart samhälle har landsbygden en nyckelroll och är en förutsättning för att möta framtidens utmaningar. Självförsörjningsgraden av livsmedel behöver öka i regionen. Det är viktigt att ge rätt förutsättningar för jordbruk, skogsbruk och en livskraftig landsbygd. Miljösmarta lösningar från privatpersoner eller organisationer ska stimuleras. Exempelvis kan det handla om akvaponik eller bioponik, där regionen deltar i projekt från Refarm Linné.

Strandskyddet är en viktig förutsättning för ett rikt friluftsliv för alla människor. Under pandemin har vi sett ett ökat intresse för att vara i naturen och vid sjöar och hav. Det är bra för vår hälsa och för att vi ska må bra i samhället. Privatisering av stränderna är ett hot mot allas rätt att njuta av naturen i framtiden. Allemansrätten är viktig för vårt friluftsliv. Skydd av stränderna är ett avgörande skydd för biologisk mångfald.

Miljöpartiet vill ha ett grönt och jämlikt Kronoberg som håller ihop.

MILJÖPARTIET VILL

- Region Kronoberg och/eller kommunerna får ansvar för arbetsmarknadsfrågor som idag ligger på statlig nivå.
- Bidra till samarbeten som gynnar gröna näringar och innovationer i syfte att skapa fler arbetstillfällen.
- Skapa fler jobb för de som står långt ifrån arbetsmarknaden. Region Kronoberg ska tillsammans med Coompanion utgöra en

långsiktig samordningsfunktion för att stödja de sociala företagens utveckling i Kronobergs län.

- Skapa flera vägar in på arbetsmarknaden särskilt för unga, nyanlända och långtidsarbetslösa. Till exempel genom fler praktikplatser i egen verksamhet, projekt för bättre validering och matchning på arbetsmarknaden.
- Ge den ideella sektorn förutsättningar att skapa fler arbetstillfällen samt fortsätta bidra till integration och etablering av nyanlända. Exempelvis genom *Idéburet offentligt partnerskap (IOP)* kan civilsamhället utmana offentligt drivna verksamheter.
- Ställa krav på näringslivskluster som tar emot ekonomiskt stöd av Region Kronoberg att tydligt bidra till en grön omställning.
- Region Kronoberg arbetar fram hållbara lösningar genom verklighetslabbet för användardriven innovation för framtidens välfärd.
- Stötta företag och föreningar som bidrar till aktiv landsbygd, lokal turism och besöksnäring. Till exempel landbaserad fiskodling.
- Förbättra förutsättningarna för småländsk förnyelsebar biogasproduktion för att värna en cirkulär ekonomi, det vill säga att vårt avfall blir energi, värme eller bränsle.
- Alla i Kronoberg ska ha tillgång till bredband för att kunna nyttja digitaliseringens möjligheter och minimera risken för utanförskap.
- En god tillgång till service och hälso- och sjukvård är en viktig förutsättning för att hela Kronoberg ska leva (vårdcentraler, närtrafik, bredband statliga servicekontor).
- Regional utveckling ska bedrivas på ett sätt som inte skadar länets biologiska mångfald. Detta omfattar till exempel utveckling av besöksnäring och näringslivsutveckling.
- Förstärka kunskaper om biologisk mångfald inom alla utbildningar på Grimslöv folkhögskola och Ryssbygymnasiet.